

FORR A VILÁG

A mai modern világnak minden nyomorúságos állapota mellett is biztató jelensége, hogy az emberek sokkal ésszerűbben kezdenek berendezni életüket, mint akár csak a háború előtt is. Ma már azok is, akiknek azelőtt sok minden hiábavalóra tellett, kénytelenek kevessebbel beérni és ennek következtében érdekes és egészen új utakon indult el az emberiség. Még alig tíz esztendővel ezelőtt Kanadában is más volt az élet, mely azóta gyökeresen megváltozott.

Ma már nincs a közvetítő érdekeltségnek oly kiszámíthatatlan és főleg megfizethetetlen hatalmuk, mint azelőtt és amint látjuk, ennek óriási befolyása van az üzleti sőt társadalmi élet kialakulására egyaránt. Hogy véredményben csak a dolgozó és vásárló közönség fogja a gazdasági fejlemények hasznát látni, az kétségtelen csupán az még a kérdés, hogy addigra, mire elérkezik felesleges közvetítőket kiküszöbölő aranykorszak, marad-e az embereknek pénzük ahhoz, hogy élvezhessék a helyzet nyújtott előnyöket.

Félt, hogy mindennel úgy fogunk járni, mint az autóbusszal, ruhával s száz meg száz más iparcikkal: mire az árak leszállítottak az átlagember keresetéhez — addigra az átlagember már legtöbbszörre alig tengette életét vagy egyáltalában nem tudott keresni semmit. És ha elgondoljuk, hogy talán soha a világtörténelem folyamán nem volt nagyobb befolyása a gazdasági és kereskedelmi életnek a politika kialakulására mint manapság, akkor könnyen következtethetünk arra, hogy milyen lesz az élet alig egy-két évtized után.

Csak tíz esztendőre kell visszaplantanunk. A háború után Kanadában a gyárosok szóba sem állottak a kereskedőkkel. A különböző nagykereskedők egész ármándiája gondoskodott arról, hogy a városi és vidéki fogyasztásnak megfelelően ellássa a boltosokat. Óriási raktárban halmozták fel áruikat a nagykereskedők, és az áru értékének legalább egy harmadrészét maguknak tartották meg. Azóta azonban fordult a világ és teljesen megváltozott a kereskedelem képe is. Abban az épületben például, ahol a Kanadai Magyar Újság gépei dübörögnek, ma már nem tartanak raktáron munkásingeket százezerszámba, mint a legutóbbi évvel ezelőtt: a közvetítő kereskedelem befejezte pályafutását és a gyárak egyenesen a kereskedővel kötnek üzletet.

Maga a pool elgondolása is — tekintet nélkül arra, hogy sikerült-e keresztülvinni tervét — nem más, mint a "müddleman", a közvetítő kereskedelem lehetőség való kikapcsolása. És ez észlelhető az egész vonalon. Ma már csupán a régi, virágzó közvetítő nagykereskedőknek csak egy része örvend a háborús vagy azelőtti forgalomnak, viszont legtöbb esetben közvetlen összeköttetés létesült a gyárosok és a kiskereskedők között — a fogyasztókönység javára. A közvetítő eszme terjedése bár érzékenyen érintette a hitelt nyújtó viszontelárusítók nagy részét, a lakosság zömének rengeteg sok pénzt takarított meg.

És amint a "cash and carry" elv versenyt nem bírták a gyárak és a kiskereskedők közé ékeltek nagykereskedők, úgy formálódik át az egész vonalon a kereskedelem, ipar és gazdaság a modern kor követelményeinek megfelelően. Még az ugyszólván korlátlan egyeduralmat élvező szállítási vállalatok is kénytelenek meghajlani derekukat s ha a gazdasági válság nem bántaná meg a forgalmát, illetőleg drágítaná meg az üzemet, ugy mindenesetre a mai vitéldjak feléért utazhatnék az ember. A repülőforgalom máris beadta derekát s amint a két nagy vasutársaság átvette a kanadai személyszállítást a levegőben is: egyszerre leszállították a menetdíjakat s ma-holnap már egy pénzbe kerül, hogy vasuton vagy repülőgépen utazik-e a magyar. Amint azonban a repülőgépen való személyszállításhoz megvan az a hátránya, hogy ott nehéz volna "Kolumbus-ti-

ketet" váltani, úgy a pénztelenségnek, valamint a megélhetéért folytatott, könyörületet nem ismerő versengésnek is megvan a maga árnyoldala. Míg ugyanis mostanában sokkal kevesebb dollárból lehetne megélni, mint akár öt esztendővel ezelőtt is, nemcsak hogy elfogyott a pénz, hanem már a hitelnél is vége. Számítalan "jómódu" nyugatkanadai farmer előtt becsukódik a megszokott boltajtó: megszünt a hitelre árusító közvetítő kereskedelem, nem tud a viszontelárusító sem hitelezni többé és felmerül az a kérdés, hogy honnan vegye a "jómódu", de valójában eladósodott gazda a pengő "cash"-t?

És amikor így áll az ugynevezett jómódukkal, vagyonosokkal, birtokosokkal, kapitalistákkal — akkor elgondolhatjuk, hogy mennyire szomorú a sorsa a szegényként elismert munkásembernek, akinek még eladósodott farmja sincsen, ahol a fejét lehajthatná és szeretteinek megélhetését biztosíthatná. Az élet pajzán játéka a jelek szerint nem engedi, hogy az olcsósági hullámok egybeessenek a jó kereseti lehetőségekkel. Pedig tagadhatatlanul az eddig elhanyagolt társadalmi osztályoknak kell megkapniok az őket megillető részt a földi javakból, mire kiforrja magát a világ. Csak ki keil várni az időt — ha még olyan nehéz is!

"Európa tette tönkre Magyarországot, Európa kötelessége megsegíteni"

INDIA NÉPSZÖVETSÉGI DELEGÁTUSA BIZIK A MAGYAR NÉP JÖVŐJÉBEN

A magyar fővárosnak a közelmúltban érdekes vendége volt. Sir. Zulfuger Ali khán, India delegátusa a Népszövetség-nél. A hindu politikus hajlott hátra, sovány, szikár ember, aki a következőket mondotta egy magyar újságírónak:

Csak 12 nap óta vagyok Magyarországon, de ez az idő is elég volt ahhoz, hogy megszeressem. Budapest nagyon szép város, Bécsnél is jobban tetszik nekem. A parlament különösen szép, imponáló, művészi épület Magyarországot már régóta ismerem hallomásból. Most vagyok először itt, de az ország történelmével és politikájával sokat foglalkoztam. Itt lakó hindu barátaim hívására most már személyesen megkötöttem a barátságot Magyarországgal.

Nem hivatalosan jöttem, mert az egyéni véleményemet és felfogásomat nem akarom másokkal befolyásoltatni. Így sokkal tisztábban látom a helyzetet. Az én felfogásom szerint a magyarok minden igyekeztükkel arra kéne hogy törekedjenek, hogy a többi európai országok jóindulatát megnyerjék és ezáltal érjenek el valamit. Háborúval semmiestre sem tar-

Kik a legujabb „trónkövetelők”?

NAGY SZENZÁCIÓT KÉLTETT FEELLÉPÉSÉVEL "III. RÁKÓCZI FERENC" ÉS A "NÉPSZÖVETSÉG ÖRÖKÖS CSÁSZÁRA", AKIKRŐL KIDERÜLT, HOGY GYENGEELMÉJŰEK

Mint az óhazai lapok írják a rumán határon, Gyula közelében, egy méltóságos magatartású, 40 év körüli férfi jelentkezett a határőrség-nél:

— III. Rákóczi Ferenc vagyok, a magyar trón jogszertű örököse, tessék határátlépési igazolványt adni; megyek Erdélybe, hogy ottani birtokaimat elfoglaljam!

A vámőrök nagyot néztek és annyira meggyőződés beszélt a magát III. Rákóczi Ferencnek nevező férfi, hogy rögtön a parancsnok elé vezették, ahí azután megkezdte a különös férfi kihallgatását.

III. Rákóczi Ferenc különböző igazoló okmányokat húzott elő, leveleket József főhercegtől, a kormányzó kabinetirodájától és ügyvédekétől, sőt a népszövetségtől is volt levél nála.

Többszáz éves okmányokat mutatott fel, melyek azt igazolták, hogy ő II. Rákóczi Ferenc törvényes leszármazottja. Az őrség parancsnoka elbámult és bevitté III. Rákóczi Ferencet Sarkadra. Ott derült aztán ki, hogy III. Rákóczi Ferenc egy szegény, gyengeelméjű cipész-mester. A népszövetségi levélben Luganoba hívják, hogy szeptember 1-én déli 12 óra körül jelenjen meg, hozza magával az összes igazoló okmányokat és ha megfelelően bizonyítani tudja igazát, birtokba helyezik ugy Erdélyben, mint Magyarországon.

A vizsgálat során megállapították, hogy III. Rákóczi Ferenc már hosszú évek óta zaklatja a magyar és a külföldi hatóságokat. A meghibbant agyu cipész szegény illetőségű ember és a néla levő többszáz éves okmányokat rendkívül művészetlen marga hamisította.

A sarkadi községében a rendőrbiztos azt mondta neki, hogy a község külön termet biztosított számára sarkadi tartózkodása idejére és szépen levelezte a fogdába. III. Rákóczi

gyét azzal, hogy vigyék be az alispánnak. A "névjegy" — egy nagy árkus papíron a következők állottak:

Névjegy.

Az egy személyből császár-választásra szövetkezett minden országok népei és államhatóságai és országai népszövetsége világhatalmu császára, királya:

vitézlő dr. Vargha József népszövetségi császár,

akinek 1870-től volt 50 évig uralkodása, és aki királyságának 50 éves jubileuma után van. És örökös magyar császár és örökös népszövetségi császár és minden országok örökös császára és királya.

Megkérdezték, hogy hova való és ekkor kiderült, hogy a hivatalban azonban felvilágosították, hogy az alispán nem fogadhatja, de a "népszövetségi császár" csökönyösen ragaszkodott ahhoz, hogy az alispán fogadja őt, mert mint mondta, fontos külpolitikai és állami ügyekben óhajt tárgyalni vele.

A "császár" már személyesen is jelentkezett Pest vármegye székházában. Egy negyven év körüli pirospozsgás arcú, kifent bajuszu gazda képében. Sujtásos ruha volt rajta, ezüstpitykés dalmány, kezében hatalmas rézfokos.

— Édes öcsém, melyik közlő-

letek az alispán titkára, — fordult a szobában állókhoz — mert én, vitézlő dr. Vargha József vagyok, a népszövetségi császárja.

A titkárnak is bemutatkozott a "császár" és átadta névjegyét azzal, hogy vigyék be az alispánnak. A "névjegy" — egy nagy árkus papíron a következők állottak:

Rolland és Rostand tiltakoznak a magyarok elnyomása ellen

Térey-Kuthi Sándor, aki levelezésben áll Romain Rollanddal, felhívta a nagy francia író figyelmét arra, hogy az utódállamok terrorja valamenyly magyar írókat megfoszt attól, hogy elszakadt testvéreikkel szólhassanak. Megemlítette, hogy nemcsak eredeti, de fordított műveket is érint, ez a tilalom s például felhozta, hogy mikor egy népszövetségi kongresszusra mint magyar delegátus Prágába utazott, magával vitte Romain Rolland Bethoven-jének eredeti és magyar példányát, a cseh határon a magyar szövegű könyvet elvették tőle.

Romain Rolland postafordul-tával a következőképpen válaszolt a levélre:

— Az ön tiltakozásával együtt én is felelem szavam a magyar gondolat és művészet bojkottja ellen, amelyet a cseh, rumán és jugoszláv államok folytatnak. Nemcsak felháborít ez minden független lelkiismeretet, hanem megalázó azokra az államokra, amelyek ezt a bojkottot gyakorolják. A szemlélet ily egyoldalú támogatása elmebeli gyöngeségre vall. Nem lehetem, hogy a cseh, rumán, jugoszláv államok büszke népei ne szüntetnék meg ezt a tilalmat, amely rájuk nézve még jobban sértő, mint a magyarokra, akiknek jogait érinti.

Romain Rolland.

A prágai Ceske Slovo ugyanakkor írja: — Maurice Rostand francia író Masaryk cseh köztársasági elnökhöz levelet intézett abból az alkalomból, hogy a cseh cenzura betiltotta "Az ember, akit megöttem" című drábjának prágai előadását. Rostand a levélben hivatkozik arra, hogy darabját előadták Franciaországban, Németországban valamint Hollandiában, Angliában, Magyarországon és legközelebb Amerikában is előadják. A Ceske Slovo megjegyzi hogy a csehszlovák cenzura úgy látszik több szegényt hoz a csehszlovák állam fejére, mint amennyi szükséges volna.

Ugyancsak a csehszlovák cenzura ellen emelt kifogást a Prá-

MAGYAR VIRÁG NYERTE A LONDONI VIRÁGKIÁLLÍTÁS MASODIK NAGYDÍJÁT

A budapesti Leitgné Imréné, a budapesti virágkiállításokon mindenkor feltűnik gyönyörű példányú krizantémjával. Leitgné Imréné nevével a Daily Mail november 7-iki számában is találkoznak, még pedig a Londonban rendezett nemzetközi virágkiállítással kapcsolatban. Leitgné Imréné ugyanis kiküldött egy pár példányt óriásfehér terakottaszínű krizantémjából és a bírálati bizottság Leitgné Imréné "magyar krizantémum"-jainak a második nagydíjat. Az első díjat japán tradicionális szép krizantémumjal nyerték s utánuk sorrendben a magyar természetű virágok vitték el a pálmát. A magyar virágtermesztés szempontjából nagy jelentőségű a külföldi elismerése.

ELTÜNT EGY ANGOL NŐI PÍLÓTA

A fenti cím napok óta ordított a nagy angol lapok hasábjain, míg végre lapzártakor a Bahama szigetek Nassau városából szikratávíró jelentette, hogy Mrs Keith-Miller pilótánót megtalálták az óceán közepén — élve. Honoluluból a floridai Miami vezető utjában ugyanis rettentetes vihar kaptá el rozoga kis gépét és kénytelen volt leszállni a tengerre. December 1-én talált rá egy kis halászhajó, ami kor már a vakmerő amazont az éhhalál fenyegette.

AZ „ÁRULÓ"

Írta: ADAM-CSÁKY GABOR

I.

A nap éppen most bujt le a csiki hegyek csipkézett gerince mögött, rózsaszín sugárkélvi azonban jóideje glóriát szőtték erre az égbenyülő hegygerincre s úgy nézett ki most, mint valami misztikus égi akarat kiáltó megnyilatkozása, hogy ott egy örök időköz tartó magyar mesze húzódik.

Rajta innen a kis székely falu verebeli csicserege tartották alkonyati gyülekezettük, a mátyvaszónyeges uccáscsákában pedig apró székelyek körbefogóza énekeltek:

Csendesülj a tejmészt,

A kis méh se hojd mézet...

A faluhoz lejtősen ereszkedő hegyoldalon nótázó juhász-kisérte birkanyáj hullámzott: közelgett a falu felé.

Sziráki Áron, ez a nyolcvanadik esztendőjét legényen horogozó, keményizmu, öreg székely, a címeres kapufélhez támaszkodva várta a juhokat a hallgatás az unokák énekét.

Sallangos, varrottas dohányacsokját előhúzgálta, pipáját megtömte, aztán a tulso oldal felé, az általa szomszédot odainteni lobogtatta meg az aszkót:

— No ... Laci öcsém! ... Lépj má idebb egy pipa dohányra!

Az általa kapunál álló Dorogi László szemérekonyuló kalapja szélén ösztönösen rántott szavát, aztán kényelmesen rá-

érv léptekkel indult el: fogadta el a meghívást.

Rágyújtottak. Az ötven felé pirosozó Dorogi Laci fekete Kossuth-szakállá rezdült meg először:

— Hallotta kigyelmed? ...

Therzon tanító elmén a faluból

— Igaz lenne ez, öcsém? —

tárgultak kerekesebbre öreg Áron szemel.

— Nem mende-monda, a

jegyzőtől hallottam.

— Isteni tétemény lenne, ö-

csem, ha megszabadulhatnánk

ettől az embertől.

— Legalább visszatér a falu

békéje, újra föléled a szeretet,

amit ő gázolt ki a lelkekből.

— Annyi bizonyos, hogy nem

sokan rínak utána — törölt egy-

ebet a bajuszán Dorogi Laci —

alaposan a fejetejére állította

a békességet.

— Soha életemben nem tar-

tottam haragot senkivel, öcsém

— kezdte újra öreg Áron — de

mióta ez a Therzon itt van, az-

óta egyik is, másik is elfordított

fejfel, közönsés nélkül sompoly-

gog el mellettem. Ezt, öcsém,

mind Therzon csinálta. Gyülö-

löm is ezt az embert, Laci ö-

csem, nagyon gyűlölöm.

II.

Allig fordulhatott azonban egyet-kettőt az idő kereké, amikor, mint annyi sok más falun, a csiki hegyek tövében is, végigsöpört a világháború szele. S ez a világot megrázó nagy szél minden épkéiab-embert elsodort otthonából. Therzon tanítót azonban ottelejtette továbbra is a falu nyakán. Az apró belügyeseket, emberi tervecsket, pipászó melletti lelki-lá-

zongásokat mind, mind magával sodorta ez a vihar, ez az egyéni gyűlölködéseket semmivé törpítő nagyobb veszedelem.

És a csiki hegyek gerincén most hiába fényelt a magyar meségy hirdető égi akarat tükré, hiába hirdette, hogy ne tovább: a kis székely falut, úgy ellepték az ellenséges oláh csapatok, hogy alig lehetett ott egyebet hallani érthetetlen, de mégis szívbemarkoló, elharapdált vezényszavaknál. Mert a kis székely falu otthonmaradtjai némán, csikorgó fogakkal húzódtak vissza és tehetetlen kétségbeesésükben csak hangtalanul könnyeztek.

Ahogy Sziráki Áron egyik délelőtti a nyakkapu tetején át, az uccára tekintett, úgy megtánorodott, mintha egy láthatatlan oláh szurony ütődött volna át a mellén: Therzon vigyorogó oláh katonák kísérték, csuklóján láncszemű csörögtek.

Öreg Áron sápadtan, jobbra-balra fűrészszó, riadt tekintettel lépett ki az uccára: öreg keblében a visszafojtott tiltakozás viharzott. A menet után riadt tekintetű székelyek dugták ki a fejüket, az asszonyok törőlgették a szemüket.

Dorogi Laci az iskola felől közeledett. A fejét úgy tartotta, mintha a földön keresett volna valamit.

— Öreg Áron eljésietett: — Mi történt a tanítóval? — meredt csodálkozva Dorogira — mé viszik az olájk?

— Azt mondják, hogy az ec-caka a templomtoronyból lámpással integetett valaki a magyar katonáknak — mondta Dorogi félhangos keserűséggel,

— az olájk azt mondják, hogy ő integetett, oszt reggelre rögtön törvény elé is állítják és... Dorogi Laci hangja itt elcsuklott, egy nagyot kellett nyelnie, hogy tovább mondhasa:

— ... Es azt mondják, hogy holnap déli harangszóra má ki is végzik ...

Öreg Áron melle olyan nagyot zördült, hogy alig hallható rekedten bírt hangot adni:

— Háát ... oszt mit integetett? ...

— Nem tudom ...

— Mit mondott Therzon? —

— Tagadta. De az olájk azt mondták neki, hogyha tagadja, megtizedelik a falut.

Therzon erre elhallgatott, nem tagadta: nem mondott aztán semmit.

Öreg Áron szeméire könnyfátyol ereszkedett, kezét ropogva szorultak öklöibe, egy darabig mindketten hallgattak, majd újra öreg Áron próbált szólni:

— De ... hátha mégis más integetett? ...

— Az is lehet.

— Laci öcsém! ... — egyenesedett fiatalosra öreg Áron — tenni kéne valamit, ennek az embernek öt apró gyereke van, öt fia van! ...

— Kértünk, könyörögtünk a tisztelettel együtt, de pusztussal akartak felelni.

Öreg Áron nem bírt szólni többet, remegett. A fiatal tanító, meg az öt apró gyerek, a hat magyar pusztulásáért: hat magyar életéért síkorgó öreg lelke tehetetlenül roppant össze. Szótlanul, lehorgaszott fővel hagyták ott egymást.